

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai

Siunčiama per www.e.rrt.lt

2025-04-29 Nr. 2025-00570

Dėl plačiajuosčio ryšio tinklų plėtos suderintose radijo dažnių juostose plano 2025-2030 m.

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – Tarnyba) 2025 m. kovo 31 d. Tarnybos internetinėje svetainėje paskelbė konsultaciją dėl plačiajuosčio mobiliojo ryšio tinklų plėtos tikslų iki 2030 m. ir pristatė artimiausius planus dėl dažnių aukcionų.

Telia Lietuva, AB (toliau – „Telia“) įvertino Tarnybos paskelbtą konsultacijos dokumentą „Plačiajuosčio ryšio tinklų plėtos suderintose radijo dažnių juostose planas 2025-2030 m.“¹ (toliau – Planas) ir teikia įžvalgas bei pastebėjimus.

1. Tarnybos pateiktas Plano projektas yra itin ambicingas operatoriams Plane keliamų uždavinių apimtimis ir kiekiu, kurie turėtų būti įgyvendinti per ~ 4 metus ir šiems uždaviniams atlikti reikalingų eilės milijonų investicijų.
2. Daugiau nei antra tiek investicijų pareikalaus įgyvendintų tikslų/uždavinių palaikymo užtikrinimas (pvz., aptarnavimas, priežiūra, gedimų šalinimas, mokesčiai už dažnius, licencijos, elektra, įrangos atnaujinimas (kai nebepalaiko gamintojas) ir pan.). Todėl būtina iš anksto įvertinti ne tik diegimo, bet ir ilgalaikės eksploatacijos kaštus, kurie reikšmingai prisidės prie bendros finansinės naštos.
3. Elektroninių ryšių rinka Lietuvoje yra itin stipriai reguliuojama. Be investicijų, reikalingų Plano įgyvendinimui, Tarnyba taip pat inicijuoja papildomus projektus, tokius kaip paslaugų nepertraukiamumo užtikrinimas, kurie per tą patį laikotarpį pareikalaus papildomų milijoninių investicijų. Todėl bendra finansinė našta rinkos dalyviams itin ženkliai didės.
4. Režiumuojant prieš tai buvusias punktus, norėtųsi aiškiau išreikštos tarnybos krypties operatoriaus investicijoms – ar siekiama skatinti paslaugų prieinamumą, nepertraukiamumą, kokybę ar technologines inovacijas (pvz. 5GSA)
5. Taip pat prašome atsižvelgti į gerai žinomą faktą, kad „Telia“ jau eilę metų tarp operatorių pirmauja realių investicijų į mobilaus ryšio infrastruktūrą dydžiu. Nustatant procentines padengiamumo reikšmes, prašome įvertinti, jog kitiems operatoriams pasiekti esamus „Telia“ rodiklius prireiks nemažų investicijų, tačiau jos vis dar galėtų būti vertinamos racionaliomis bei nesukuriančiomis papildomos finansinės naštos galiniam vartotojui.

¹ https://www.rrt.lt/wp-content/uploads/2025/03/RRT_Placiajuoscio-ryσιο-tinklu-pletros-suderintose-radijo-dazniu-juostose-planas_-2025%E2%80%932030.pdf

6. Šiuo metu Lietuvos elektroninių ryšių rinka beveik nebeauga paslaugų gavėjų skaičiumi. Todėl siekiant išlaikyti aukštą paslaugų kokybę, diegti modernius sprendimus ir inovatyvias technologijas, investicijų planavimas tampa ypač svarbus. Reguliavimo reikalavimai, jei bus neproporcingi, gali tiesiogiai lemti paslaugų kainų augimą vartotojams. Todėl būtina, kad reguliavimo priemonės būtų vertinamos itin atsakingai, siekiant sudaryti sąlygas inovacijoms ir užtikrinti, kad investicijos būtų efektyvios tiek technologiniu, tiek ekonominiu požiūriu.

Siekiant subalansuoti prioritetinius uždavinius ir priemones efektyviam investicijų naudojimui, prašome Tarnybos atidžiai įvertinti žemiau pateiktas pastabas.

I. Dėl mobiliojo ryšio tinklų plėtros tikslų iki 2030 m. (Plano 1-2 skirsniai)

Konsultacijai pateiktas pirminis Plano projektas, kuriame atsispindi mobiliojo ryšio tinklų plėtros tikslai iki 2030 m. yra rinkoje labai lauktas dokumentas, siekiant išsiginčioti ir susivienodinti rinkos dalyvių ilgalaikę viziją ir tikslus, kas tiesiogiai įtakoja elektroninių ryšių tinklus, elektroninių ryšių paslaugas ir (arba) su elektroninių ryšių tinklu ir (arba) elektroninių ryšių paslauga susijusias paslaugas teikiančių rinkos dalyvių ūkinės bei komercinės veiklos ir tvarių investicijų planavimą.

Pastaruoju metu Skaitmeninio dešimtmečio plane² numatytas tikslas „iki 2030 m. visi Europos namų ūkiai yra gigabitinio tinklo aprėptyje, o visose apgyvendintose vietovėse veikia 5G ryšys“ buvo viena iš priežasčių „Telia“ mobiliojo ryšio tinklų plėtrai ir pasiekiamiems itin geriems inovacijų bei technologinio progreso rezultatams visos Lietuvos mastu. Visgi, tam tikra Lietuvos dalis šiuo metu nėra padengta ryšiu ar atitinkama jo kokybe.

Tikėtina, kad Plane numatytos priemonės padės Lietuvai pasiekti Plane nustatytus tikslus greಿತaveikos kontekste, tačiau, kaip Tarnybos 2025 m. balandžio 3 d. konferencijoje „Ateities ryšys: nuo Telco iki Techno“ akcentavo eilę pranešėjų – valstybės lygiu egzistuoja eilė iššūkių, kurie neigiamai įtakoja siekiamus Lietuvos ir Europos tikslus, tačiau tai nepriklauso nuo operatorių.

Primename pavyzdžius: paskutinės mylios finansavimo problematika; antena, kaip potenciali „vizualinė tarša“; turto valdytojų pasipriešinimas; leidimų derinimo proceso iššūkiai; draustinių, parkų, rezervatų problematika; valstybinio sektoriaus, valdančio bokštus, suinteresuotumo trūkumas; subjektyvus tam tikrų institucijų vertinimas (pvz., kultūros paveldo klausimai); privataus sektoriaus nesuinteresuotumas; esamų objektų kritinė būklė (pvz., griūvantys vandens bokštai) ir pan.

Atitinkamai, manome, kad, valstybei siekiant įgyvendinti Europos keliamus tikslus, radijo dažnių leidimų / aukciono sąlygose nustatyti tikslai kiekvienam turėtų būti formuluojami kaip:

- i) bendri tikslai valstybės lygiu, tačiau ne kiekvienam radijo dažnių laimėtoju;
- ii) nustatomas atitinkamo tikslo siekis, tačiau ne įpareigojimas (t.y. „siekti, kad ...“);
- iii) sąlyginis įpareigojimas, priklausomas nuo atitinkamų valstybės institucijų ir/ar rinkos dalyvių veiklos korekcijų (pvz., padengti draustinių teritorijas tada, kai valstybės lygiu bus užtikrintas leidimų plėtrai išdavimas).

Atsižvelgiant į Plano 3 lentelėje pateiktus tikslus norėtume pažymėti, kad:

- i) Įpareigojimas dėl 100 proc. nustatyto rodiklio įgyvendinimo praktiškai neegzistuoja dėl eilės objektyvių aplinkybių, kurių dalį paminėjome aukščiau. Net pažangiausios šalys paslaugų aprėptį planuoja siekdamos 95-99 proc., o likusiai daliai taikomi alternatyvūs sprendimai. Vertiname, kad 100 proc. rodiklio įgyvendinimas nėra proporcingas reikalavimas, neatitinka investicijų efektyvumo principo ir kelia grėsmę tvarioms ilgalaikėms investicijoms.
- ii) Rodiklių matavimo metodika turėtų būti skaidri, aiškiai suprantama ir vieninga.
- iii) Pagal Tarnybos pateiktą esamos situacijos įvertinimą, realiai pasiekiamais tikslais per 2025-2030 m. esamomis sąlygomis laikytume:

² Europos Parlamento ir Tarybos 2022 m. gruodžio 14 d. sprendimas (ES) 2022/2481

1. Valstybinės reikšmės magistralinių automobilių kelių padengimas radijo ryšiu – 92 proc. iki 2030-12-31.
2. Valstybinės reikšmės magistralinių geležinkelio linijų padengimas radijo ryšiu – 85 proc. iki 2030-12-31, jei būtų galimybės pilnavertiškai naudoti geležinkelių infrastruktūrą (bokštus).
3. Mobiliojo ryšio paslaugų teikimas LTE arba 5G tinklais - 99 proc. iki 2030-12-31.
4. Mobiliojo ryšio paslaugos ne mažesne nei 30 Mbps gaunamojo ryšio sparta iki 2030-12-31 – 97 proc.:
 - a) namų ūkiams užstatytose teritorijose,
 - b) namų ūkiams gyvenamosiose vietovėse, kurių gyventojų skaičius viršija 200,
 - c) baltosiose zonose esantiems namų ūkiams (pagal Plano priedą).
5. Mobiliojo ryšio paslaugos ne mažesne nei 100 Mbps gaunamojo ryšio sparta tankiai apgyvendintose teritorijose iki 2030-12-31 – 99 proc.
6. Mobiliojo ryšio paslaugos 5G arba vėlesnės kartos technologijos ryšiu užstatytose teritorijose, gamybinėse teritorijose – pagal Planą.
7. Savarankiškai veikianti (angl. *Stand Alone*) 5G technologija – pagal Planą.

II. Dėl radijo dažnių pratęsimo ir/ar aukcionų sąlygų (Plano 3-4 skirsniai)

Konsultacijai pateiktame Plano projekte numatyti Tarnybos veiksmai atliekant radijo dažnių valdymą iki 2030 m. gruodžio 31 d. ir dažnių leidimų pratęsimai / aukcionai, kurie numatomi 2025 metais.

Bendro pobūdžio pastabos prie žemiau pateiktų pastabų dėl Plane numatytų konkrečių radijo dažnių juostų.

1. Atkreipiame dėmesį, kad tiek Europos Sąjungos institucijos, tiek Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 60 str. 2 d. bei 5 d. 1p. numato radijo dažnių (kanalų) naudojimo pratęsimo mechanizmą, todėl Tarnybos sprendimams nepratešti operatorių turimų radijo dažnių leidimų, o organizuoti šių radijo dažnių aukcioną reikalingas Tarnybos objektyvus ir išsamus pagrindimas.
2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 60 str. 5 d. 2p., Tarnyba ne vėliau kaip likus 2 metams iki dažnių leidimo termino pabaigos turi įvertinti dažnių leidimo pratęsimo terminą, t.y. užtikrinti reguliavimo nuspėjamumą ir skaidrumą, kas tiesiogiai įtakoja operatorių verslo plėtros planus bei investicijų galimybes.
3. Pažymėtina, kad esant sprendimui organizuoti aukcioną, Tarnyba turėtų stengtis suteikti aukciono dalyviams pakankamai laiko pasiruošti (pvz., atlikti vidinius vertinimus, gauti vidinius valdymo organų patvirtinimus ir pan.). Pageidautina, kad laikas tarp galutinių kiekvieno aukciono taisyklių paskelbimo ir aukciono pradžios būtų apie 6 mėnesius, bet ne trumpesnis kaip 3 mėnesiai.

Kiekvienam aukciono procesui reguliavimo institucija turėtų stengtis suteikti dalyvaujantiems operatoriams pakankamai laiko pasiruošti ir gauti vidinius patvirtinimus. Pageidautina, kad

a) Dėl 6425–7125 MHz radijo dažnių juostos

Įžvalgas ir pastabas 2025-04-18 rašto Nr. 2025- 00526 pateikėme Tarnybai atsakydami į 2025 m. vasario 28 d. pateiktą viešąją apklausą dėl šios radijo dažnių juostos.

Papildomai pažymėtina, kad šioje radijo dažnių juostoje radijo dažnių laimėtojams turėtų būti suteikiama minimaliai bent po 200 MHz radijo dažnių juosta.

b) Dėl 3800–4200 MHz radijo dažnių juostos

Plano projekte Tarnyba nurodė, kad šiuo metu laukiama Europos Komisijos sprendimo dėl 3,8–4,2 GHz radijo dažnių juostos harmonizavimo. Taip pat 2025-04-23 Tarnyba pateikė rinkai viešąją apklausą dėl šios juostos naudojimo perspektyvų.

„Telia“ pateiks išsamius komentarus pagal viešosios apklausos klausimyną, tačiau jau šiuo metu norime atkreipti dėmesį, kad, mūsų vertinimu, 3,8–4,0 GHz dažnių juosta turėtų būti kiek įmanoma skubiau pateikta aukcionui, siekiant suteikti operatoriams teisę naudoti šį resursą radijo ryšio prieigos tinklų diegimui ir elektroninių ryšių paslaugų teikimui Lietuvos Respublikos teritorijoje. Tai ypač aktualu tankiai apgyvendintose teritorijose, kuriose jau šiuo metu juntamas papildomų resursų trūkumas ir sparčiai auga paslaugų paklausa.

Tuo tarpu 4,0–4,2 GHz dažnių juosta siūlome rezervuoti privačių, mažos ar vidutinės galios antžeminių tinklų plėtrai, kurie būtų skirti specifiniams ūkio sektoriams, pramonės ar infrastruktūros poreikiams, ne konkuruojant su viešai teikiamomis paslaugomis.

c) Dėl radijo dažnių iš 700 MHz juostos

Atsižvelgiant į ERĮ 2 str. 1 d. įtvirtintus elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principus, vertiname, kad Plano projekte pateiktos sąlygos, susijusios su radijo dažnių kainos nustatymu neatitinka minėtų principų. 2022 metais vykusiam 713–733 MHz ir 768–788 MHz radijo dažnių juostų aukcione „Telia“ pasiūlyta 23 000 000 eur. kaina buvo už 2x10 MHz radijo dažnių bloką, kuris operatoriui suteikė išskirtinį resursą ir objektyvų konkurencinį pranašumą rinkoje. Kiti operatoriai aukcione laimėjo po 2x5 MHz radijo dažnių bloką, taip įtvirtinant aukcionuotą resursų asimetriją.

Siekiant užtikrinti sąžiningą 700 MHz dažnių resurso suteikimą (paskirstymą), aukcionas visoms 713–733 MHz ir 768–788 MHz radijo dažnių juostoms turėtų būti organizuojamas iš naujo, leidžiant visiems rinkos dalyviams dalyvauti lygiomis teisėmis, o 2022 m. aukciono dalyviams turėtų būti panaikinti nustatyti įpareigojimai bei įsipareigojimai, įskaitant sugražinta sumokėtų įmokų suma, proporcinga nepanaudotam radijo dažnių laikotarpiui.

Tik toks viso 700 MHz dažnių resurso aukciono modelis atitiktų tiek Lietuvos, tiek ES teisės reikalavimus dėl skaidraus, objektyvaus ir sąžiningą konkurenciją užtikrinančio dažnių paskirstymo.

d) Dėl radijo dažnių iš 1500 MHz juostos

Vertiname, kad aukcione dėl 1432–1472 MHz ir 1492–1512 MHz radijo dažnių juostų neturėtų būti nustatyta riba dėl galimų laimėti radijo dažnių blokų arba galimi laimėti radijo dažnių blokai turėtų būti bent 40 MHz juostoje.

Taip pat, vertiname, kad iki 2030 m. gruodžio 31 d. galėtų būti tikslinga įrengti iki 150 stočių, veikiančių 1500 MHz juostoje, kadangi aukcionuojamų dažnių vertė bus tik siuntimui iš bazinės stoties.

„Telia“ 2024-07-19 rašte Nr. 2024-01481 nurodė, kad viena iš esminių Plano projekte neatspindėtų 1500 MHz radijo dažnių sąlygų yra šių radijo dažnių naudojimo terminas, kuris turėtų būti bent 20 metų, siekiant užtikrinti investicijų į elektroninių ryšių infrastruktūrą, skirtą belaidžio plačiajuosčio ryšio paslaugoms teikti, reguliavimo nuspėjamumą.

e) Dėl 2100 MHz radijo dažnių juostos

2025 metais yra numatytas 2100 MHz radijo dažnių juostos aukcionas. Šiuo metu operatorių turimi šio dažnio leidimai baigia galioti trumpiau nei už vienerių metų, t.y. 2026 m. vasario – kovo mėnesiais, tačiau iki šiol nėra žinomos leidimų pratęsimo galimybės / aukciono sąlygos.

„Telia“, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo (toliau – ERĮ) 60 str. 2 d. bei 5 d. 1p. 2025-01-27 raštu Nr. 2025-00111 kreipėsi į Tarnybą prašydama pratęsti radijo dažnių (kanalų) naudojimo terminą 2100 MHz dažnių juostai tomis pačiomis sąlygomis iki 2030 m. sausio 15 d., atsižvelgiant tiek į Europos Sąjungos institucijų skatinamą radijo dažnių (kanalų) leidimų pratęsimą, tiek į tikslingą operatoriaus investicijų nukreipimą tinklo efektyvumo didinimui ir modernizavimui.

Atsižvelgiant į aukščiau pateiktą, prašome kuo skubiau užtikrinti leidimo pratęsimą tomis pačiomis sąlygomis (Tarnybos direktoriaus 2015 m. gruodžio 28 d. įsakymas Nr. 1V-1591 „Dėl radijo dažnių (kanalų) naudojimo sąlygų nustatymo UAB „Omnitel“ (su vėlesniais pakeitimais)).

Tarnybos Plano projekte pateiktose 2100 MHz radijo dažnių juostos aukciono sąlygose numatytas reikalavimas“ iki 2030 m. gruodžio 31 d. tinkluose įdiegti savarankiškai veikiančią (angl. *Stand Alone*) 5G technologiją, užtikrinamą visose gamybinėse teritorijose“ neatitinka ERĮ 2 str. įtvirtinto technologinio neutralumo principo, todėl nėra pateisinamas.

Jei Tarnyba turi pagrįstų argumentų neatsižvelgti į Europos lygiu nustatytas radijo dažnių leidimų

pratęsimo rekomendacijas, prašome nedelsiant jas pateikti ir paskelbti aukciono sąlygas bei aukciono datą.

f) Dėl 2600 MHz radijo dažnių juostos

Aptariant 2600 MHz radijo dažnių juostos ateities naudojimosi sąlygas, kritiškai svarbu, kad prieš priimant sprendimus dėl galimo dažnių leidimų pratęsimo ar naujų aukcionų, Tarnyba įstatyme numatytais terminais skaidriai pateiktų 2100-2600 MHz spektro bendrą konsoliduotą planą, kad operatoriai galėtų įsivertinti savo plėtros planų galimybes ir investicijas.

Tik rinkai įvertinus konsoliduotą planą galėtų būti vykdoma tolimesnė diskusija dėl Plano projekte pateikto tarpinio dažnių pratęsimo (2500–2560/2620–2680 MHz dažnio juostų leidimo pratęsimo iki 2560–2570 MHz ir 2680–2690 MHz radijo dažnių juostos ir 2570–2620 MHz radijo dažnių juostos naudojimo termino pabaigos 2030 m. sausio 15 d. ir iki šios datos organizuoti bendrą aukcioną, siekiant optimizuoti visos 2500–2690 MHz radijo dažnių juostos naudojimą).

g) Dėl 2300 MHz radijo dažnių juostos

Plano projekte nurodyta, kad dėl 2300 MHz dažnių juostos pratęsimo arba aukciono organizavimo planuojama spręsti 2029-2030 m.

Atsižvelgiant į tai, kad šių dažnių naudojimas rinkoje nėra subalansuotas tarp operatorių, **nesutinkame** dėl 2300 MHz dažnių pratęsimo ir prašome ne vėliau kaip likus 2 metams iki galiojančio dažnių leidimo pabaigos, t.y. 2027 m. pirmą-antrą ketvirtį organizuoti šios dažnių juostos aukcioną.

h) Dėl bendrųjų aukciono sąlygų

Dėl mobiliojo ryšio plėtros tikslų iki 2030-12-31 pastebėjimus ir pasiūlymus pateikėme rašto 1 dalyje.

Tarnyba Plano projekte (20 p.) numato papildomas sąlygas dėl tinklo valdymo centrų ir kibernetinio saugumo operacijų centrų, dėl prieigos prie mobiliojo ryšio tinklo suteikimo, nacionalinio tarptinklinio ryšio teikimo bei ryšio pirmumo iš anksto nustatytiems ryšio numerių abonementams užtikrinimo.

Pažymėtina, kad šie papildomi reikalavimai yra itin bendro pobūdžio ir, siekiant įvertinti objektyvias „Telia“ galimybes įgyvendinti šiuos reikalavimus, juos yra būtina tikslinti, įskaitant įvertinti jų sąsają su vienu ir/ar keliais konkrečiais radijo dažnių aukcionais.

Pavyzdžiui, Plano projekte nėra pagrįstas objektyvus poreikis ir argumentai, kodėl yra keliamas reikalavimas radijo dažnių aukcionų laimėtojams, kurie turės investuoti milijonines sumas į aukcione numatytų mobiliojo ryšio tinklų plėtros sąlygų įgyvendinimą, mobiliojo ryšio rinkoje Lietuvoje egzistuojant itin aktyviai konkurencinei aplinkai, keliamas reikalavimas tenkinti kitų ūkio subjektų prašymus dėl prieigos prie mobiliojo ryšio tinklo ar jo elementų ir susijusių priemonių ar juos naudoti. Pažymėtina, kad tokia intervencijos į operatoriaus veiklą priemonė galėtų būti itin kraštutiniais atvejais pateisinama, jei būtų nustatytos neginčijamos konkurencijos problemos apibrėžtoje rinkoje.

Tol, kol aptariami reikalavimai nebus objektyviai pagrįsti juos sukonkretinus, nepritariame šių reikalavimų įtraukimui į aukcionų sąlygas.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal Tarnybos pateiktą Planą „Telia“ kelia eilę strateginių klausimų, prašome sudaryti galimybę „Telia“ ir Tarnybos atstovų susitikimo metu išsamiai išdiskutuoti atvirus klausimus.

Pagarbiai

Tinklų padalinio vadovas

Arūnas Strolia

L. Pakutinskienė, el.p.

R. Mikalauskas, el.p. ramunas.mikalauskas@telia.lt